

KUUE INIMESE KORRASTATUD JA KORRASTAMATA, JÄRJESTATUD JA JÄRJESTAMATA, KORDUVAD JA KORDUMATUD MÖTTERÄNNUD, REFLEKTSIOONID, EDASI- JA TAGASIRÄNDED, MIS AJENDATUD HELNUT PROJEKTINÄDALAST ISLANDIL, VEEBRUAR 2019

Rene Leiner

Tekkis üle pika aja vajadus kuulata ühte vana saksa pressi Pink Floydi The Wallist, mis tegelikult on mitte nende tipp, vaid pigem allakäigu algust tähistav plaat. Põhjuseks oli lihtsalt vajadus teda ühe uue ostu valguses grade'ida ja siis ma sattusin selle soundi lummusesse, mis on tõesti väga hästi produtseeritud.

Ja siis tuli, nagu ikka, ka see... we don't need no education..., mis viis mõtted muidugi haridusele.

Me oleme juba päris head kontrolltööde, tunnikontrollide, eksamite ja tasemetööde tegemises, aga veel üsna halvad selles, mida elu ja tööandja meilt ootab. Me õpetame ja õpime juba päris hästi koolis seda, kuidas olla edukas koolis, aga piltlikult öeldes veel üsna vähe seda, kuidas küsida võõras kohas võõralt inimeselt teed, rääkimata sellest, kuidas püstitada ja lahendada keerulisi probleeme, analüüsida, otsustada, vastutada. Seda, mida tegelik elu meilt nõuab.

Ja kuhu kaob raha ja kust tekib tolm...ehk kuhu kaob loovus...mida asendab hirm eksimise ja läbikukkumise ees. Kirjutan kirjandi parem võimalikult igava ja lihtlausetega, sest nii on võimalik vigu rohkem vältida.

Mulle tundub, aga see ongi tunne, millest veel suurem saab olla ainult usk, et islandlased on veidi lähemal sellele, kuidas seda teed käia. Aga ei pruugi. Ja tegelikult on igal rahval ja riigil oma erinev tee, kuid mida on hea aeg-ajalt mõnel teisel teel käies testida. Meie testisime seda Islandi teel.

Püüame seda siis nüüd siin täiesti süsteemitult meenutada, sest küllap teised professionaalid lähenevad asjale kordades süsteemsemalt ☺.

Ega tegelikult Melaskoli meenutas pigem kolhoosikontorit kui kooli, teised kaks olid eeskujulikud avatud õpiruumiga koolid, mis sellistena töös juba 10 või 14 aastat, ei mäletagi.

Kolhoosikontorile lisaks muidugi üldine sotsialism, mis tegelikult ei olegi nii üdini negatiivne nähtus. 40 euri kuus maksab iga õpetaja ametühingule, kuhu kuulumine on rangelt soovituslik, muidu vaadatakse su peale halvasti. Sellelt investeringult saab ta poole enesetäiendusfondi näol tagasi, saades valida endale meelepärased täienduskoolitused.

Islandi õpetaja palk on 4000 eur. Maksusüsteemi uurige ise. Aga mina 4000 eest Islandil töötama küll nõus ei oleks. 8000 eest ehk juba küll.

Puhkust ca 13 nädalat kokku. 20st lõpetajast läks 2 realselt õpetajaks. 180 õppepäeva aastas. 600 õpilase peale 49 õpsi – 26 kontakttundi.

Päris palju käelist tegevust, mis mõistagi on igati bro ja arendab sünapseid ajus! Malet jäi ka suhtkoht palju silma.

Segregatsioon – õpsidele toodi toit eraldi õpside tuppa, samas õpside tuba oli ka kõige lärmakam ruum koolis.

Õpetajate kvaliteet, nende enesetäiendamise võimalused. Vähene sidusus huvigruppide vahel – õpetajad, koolid, ministeerium, õpside ametühing jne. Tahavad teha ühe sertifikaadi õpetajatele.

Puuduvad huviringid. 1.-2kl on mingi pikapäevarühma laadne asi, kus kokkavad ja spordivad. Muidu koolid ei tegele huvihariduse pakkumisega. Vahel rendivad ruume.

Need, kes läbinud professionaalse koolituse - läbipõlemist vähem, rahulolu rohkem, jätkavad kauem, rohkem professionaalset dialoogi, osalevad rohkem arendustegevustes.

Projektõpe – nt 7 kl teemaks reisibüroo ja kogu õpe läbivalt sellega seotud.

Hindamine – kuni 4 kl lugemisele keskendunud, 2x aastas kirjalik tagasiside.

Kodutöid ei anta – kodulugemine 15 min.

Õpetajaid julgustatakse vigadele, over the box mõtlemine. Kui sa ei eksi, sa ei õpi, kastist välja mõtlemine on oluline. 14 aasta juba avatud õpiruumis. 4 aastat võttis aega, et aru saada kus ollakse, 3-4 õpetajat tiimis, oluline on panna kokku õiged ja sobivad inimesed, kellel on samasugune mõtlemine.

Kuni 6 õpsi ühes ruumis. 40 last on 2-3 õpetaja peale – lennupõhine lähenemine. Erinevates õppeainetes on erinevad grupid. Nt matas võib olla 10 nõrka, 20 tugevat jne. Loomade nimede järgi gruppide nimed.

Ära hoiu ühte ja sama gruppi (suurt) koos ühes ruumis, kasuta kõike ruume – trepid jne. 8-10. kl on 75 õpilast. 283 õpilast (260 ehitatud), 7000 ruutmeetrit, iga ala 60-70 õpilasele, 60 õpilast erakoolis, mis samas majas. 12 õpilast 1 õpetaja kohta.

1 päev 2-3 tundi õuesõpe – iga õpetaja peab sellest koheselt aru saama, kus koolis ta õpetab. Eks meil läheb asi samamoodi, et uued tulijad juba saavad pihta.

1-7. klassis õpetavad samad õpsid. Islandil kehtib reegel, et kui ootad head ilma, ei jõuagi välja ☺. Matemaatikas on palju lihtsam teatud asju õpetada õues kui toas – igasugu mõõtmised kahtlemata jne. Realselt vaala mõõtmine jne.

Ka seal õpetavad õpetajad vahel veel raamatut. Kui keelati, siis hakati paljundma ☺. Tuttavad mured ka sealsel juhtkonnal.

Õpside tööaja monitooring – peavad regama ennast kooli tulles ja minnes ja ka kodus.

Kooliti erinev, aga võtame ühe kooli näite. Õpetajad 2-4 aastat ühed ja samad samale grupile – 1-4 kl tavaliselt ja siis 5-7 järgmised, aga võivad ka vahepeal vahetuda. Nelja klassiga töötavad õpetajad paarikaupa poole grupiga. Igal aastal vahetavad nõ klassi, st osad õpetajad vahetuvad, et ei tekiks mugandumist.

Liigutame õpetajaid, mitte õpilasi.

Kas tasemegrupid ka tehakse? Kas õpsid ise otsustavad, kuidas ja mida tahavad teha? Palju juhtkond ette annab? Kuidas moodustub tunniplaan?

Samamoodi nõ õppetoolide juhid koostöös õppejuhtidega teevad, annavad ette mahu ja ala, kus seda läbi viiakse. Nähtud Islandi koolides see erisus, et kõik on avatud õpiruumis. Kasutatakse jällegi ära kogu kooliruum.

Nature, science, math, ingl.k, islandi keel. Nn koduala – nt antakse õppejuhi poolt ette 350 minutit matemaatikat.

5-nädalased tsükliid. Nt musa ja kunstiõpsid käivad ka nendes õpside pesades kord nädalas koosolekul õppetööd planeerimas, samuti eripedagoog jne.

Toetan ka Eestis lähenemist, kus õppejuht annab mahud ja ala kätte ja õpsid vaatavad edasi, kuidas toimetavad. Nimelt minu ideaalmudel Fääri saartel töötab niimoodi. Aja kokkuhoiu huvides tsiteerin minu poolt kodulehele kirjutatud lugu (millest muuseas kirjutasin ka Õpetajate Lehes, millega seoses meenub vana küsimus igaühele meist, et millal me viimati ka ajakirjanduses, nt mõne positiivse algatuse osas, sõna võtsime, aga see on teine teema):

Klasside kui selliste kaotamisega tuleb tõenäoliselt ka Raatuse koolis tulevikus arvestada sarnase töökorraldusega, nagu Fääridel, kus direktor annab õpetajatele tunnikoormuse ette ning tunniplaan koostatakse siis juba õpetajate endi koostöös. See paneb kahtlemata õpetajad juba iseenesest rohkem koostööd tegema, iseenda ja õpilaste aega optimaalsemalt planeerima.

Tsitaadi lõpp. Vot see oleks tõepoolest juba selline tase, kus tegelik koostöö oleks möödapääsmatu. Juunikuus antakse õpetajatele asi ette, õpsid teevad esimese drafti ära, augustis tööle tulles arutavad nädala jooksul veel üle, õmblevad traagelniidid kokku ja voilaa! Täiesti teostatav asi, aga kas ka meil...ja täna...? Ja kui ei, siis miks... :)

Islandil umbes 30% lastest läheb kutsekatesse.

Mis kell lõpeb koolipäev? Palju on aega ühistöök? 8:15+13:30/14:00/15:00 Alustati 1-2 klassid koos õpet ja 3-4 klassid, aga mindi tagasi lennupõhisele. Erivajadusega siin 35% lastest. Inclusive education.

Erakoolid on sisuliselt samasugused ja sageli tasuta. Seleksioonil väga oluline roll – et uus inimene sobiks perekonda. Ja kui õpetaja ei sobi avatud õpiruumiga kooli töötama, siis ta lahkub sealt 1 aasta pärast, mitte ei hakka mingit oma agendat edasi ajama.

Kõige olulisem mõte kui ainult üks kokkuvõttes öelda – avatud õpimaastikku kõige paremini kasutada soovides, ei ole meilgi muud teed kui alustada esimestest kassidest ja viia algklassid üles. Ainult alt kasvatades jõuame me üles tuua sellised õpilased, kes tegelikult suudavad juba ise ainekretinismi üleval välja juurida, kuigi loodetavasti selleks ajaks on see välja juuritud juba ka riiklikul tasandil, sh õppekavade ja hindamise tasemel.

Fotogaleriist leiata ühe foto, kus poiss istub tunnis jalad laual, mis minu jaoks märiline ja millel korra peatun. OK, kopeerin selle foto ka siia.

Me räägime palju neuropsühholoogia kasutamisest ehk siis neuropsühholoogiliste teadmiste vältimatusest õpetajate puhul, et mõista kuidas õppimine toimub.

Aga mingil põhjusel räägime me vähem sama loogilisest asjast, nagu füsioloogia. Need lapsed seal juba instinktiivselt teavad, et sellises situatsioonis on jalgade õige asend justnimelt laual, mida täiskasvanud kipuvad sageli "kultuuritusega" segamini ajama. Nii südamel kui veenidel on sellises asendis palju kergem tööd teha ning ressursid saab suunata sinna, kus seda rohkem vaja on. Näiteks ajju :). Ja õppimine toimub efektiivsemalt.

Ühes koolis oli näha ka 2,25 volliseid õllepurke, mille kohta öeldi, et see ongi alkovaba õlu meil siin ja seda võib koolis juua. Huvitav lähenemine. Kuna suhkur tapab inimesi sadades kui mitte tuhandetes kordades enam kui õlu, siis võiks ehk Raatuseski seda praktiseerida, kuigi ma ise seda ei toeta. Olen seda mõtet siiski korduvalt avalikult välja öelnud tingimustes kus paljud suhkru- ja jahutooted on meil endiselt vabamüügis. Arenguruumi on.

Mul on ka vähemalt üks väga konkreetne idee, kuidas meie õppekorraldust Islandil nähtu põhjal oluliselt muuta - pöörame korrused pea peale ja viime algklassid avatud õpialadele.

Kui nädal varem nähtud Küprose kooli elukorraldus meenutas oma olemuselt (mitte tegelikkuses) rohkem range režiimiga vanglat, mis mõtestatud õppimist kuidagi soodustada ei tohiks, siis Islandil, kus on üks minu lemmik-korraldusi, sain kinnituse kõikidele neile argumentidele, millega sügisel ainsana meie personalist seisin - koolivorm ja spordiriietuse keelamine on saatanast, pärsivad niigi vähest laste liikumist ja teenivad üksnes mingeid meie lapsepõlves väljaelamata kompleksite huve, nagu nad teevad seda ka nt Inglismaal, näidates kujundlikult ühe tuntud Freudi arengutaseme fiktsiooni ja pole kuidagi seotud misiganes kooli põhieesmärkide täitmise parema korraldamise ja saavutamisega. Islandil ei tuleks selline isikuvabaduste piiramine üldse kõne alla ning meie sarnase elukorralduse muudatuse peale tehti imestusest üksnes suuri silmi.

Meie silmakirjalikkust ja vähest argumenteeritust teatud otsuste tegemisel näitab seegi, et keelame dressid, mille positiivne mõju on olematu, kuid jätkuvalt lubame rämpstoidu müümist kohvikus, mille negatiivne mõju on märgiliselt (sisuliselt muidugi tehakse see töö ära mujal, aga märgid on olulised) kolossaalne.

Kuigi liberaalina olen keeldude vastane, siis siin ma ainsana seda rakendaksin, kuna see ei oma mõju mitte ainult inimesele endale, vaid ennekõike nendele, kes kõik selle läbi solidaarse tervisekindlustuse kinni peavad maksma. Põhjus, miks me seda ei rakenda, on aga selge - suure osa töötajate enda toitumisharjumused ja eeskuju ei luba seda teha.

Islandil ei lubatud ka laste enda toidupakkides kooli kaasa võtta nt valget saia jms jahu- ja suhkrutooteid. Küll oli silmakirjalikkust sealgi, sest õpetajate toas oli suhkrujookide ja tuumasaiade apastraat täies ilus olemas. Ja muidugi oli see teada ka õpilastele. Kui me ise ei ole eeskujuks, ei ole lootustki, et õpilased oleksid teistsugused. Muidugi pean ka ise siin oma ülekaalulisuse juures kõvasti peeglistse vaatama ja pigem nurgas häbenema.

Oluline küsimus, mis tekib tõenäoliselt paljudel - kuidas nad saavad seal Islandil, sh iseäranis koolides, nii chillid olla? Minu hüpotees - puudub konkurents ülikoolidesse pääsemiseks ja paljud lähevad ka nt Ungarisse õppima (arstiks)..., seetõttu ehk pole ka koolis sellist konkurentsist tulenevat survet, nagu seda Aasia riikides. Tegelikult ei ole seda ka Eestis, aga kunstlikult me selle vahel loome. PISA osas oli ka mingi teooria, et majanduslanguse lapsed... jne jne.

Minu projektitöö välised elamused tipnesid ennekõike fenomenaalse akustikaga Harpas taaskogetuga. Sel korral otsustasin küll peasaali asemel nautida kontserti hoopis neli korda väiksemas Norðurljósi saalis, mille akustika oli veelgi parem. Ja kui ka dirigendipuldis on fantastiline Eva Ollikainen, kes juhatab Islandi sümfooniaorkestrit, siis mida on elult veel

tahta? Muidugi Siggs keelpillikvartetti ja Edward Elgari tšellokontserti ning Joan Towneri Mälu, kus solistik Taani tšellist Andreas Brantelid. Ja kõike seda ühe võimsa kontsertõhtu jooksul.

Lisaks avastasin Islandi rahvusgaleriist enda jaoks täiesti uued, kuid maailma jaoks väga tuntud videokunstnikud Steina ja Woody (sündinud Bohuslav) Vasulka. See vaimustus viis mind sinna galeriisse veel vahetult enne lennukileminekut tagasi, kust ostsin ka Steina raamatu, võtsin nende kohaliku promootori kontaktid ja soovin tulevikus neid videoinstallatsioone ka oma kodus nautida.

Ja muidugi jättis sügava mulje kohalik moodsa kunsti muuseum, pealinna plaadiskene ja minu olemuse ja hingega imeliselt harmoneeruv minimalistlik, kuid äärmiselt kodune Viðey saar, koos oma lummava rahu ja Yoko Ono Imagine Peace Toweriga, kus ma sain täies üksinduses ja vaikusel lihtsalt ringi kõndida, olla ja hetke tabada. Oli võimas nädal. Ja elu on alles alguses.

Helina Mugra

Kolmeliitrilisse pudelisse ei pea mahutama viis.

Let's do it!

Island oma eraldatuses, jaheduses on ligitõmbav. Siin olemine tuule, rahu ja vaikusel on sissepoole vaatav võrdlusteta leppimine. Silmatorkamatu (aga tuntav) rõõm, pikaldane ühtsus, loomumane pürgimine viivad siit edasi. Otsimine on lagedalt (mõtte) väljalt kuidagi kergem. Lihtne ja kerge sihitu koosolemine annavad siin kokku rahulolu. Ootused pole kõrged, nõudmised tunnevad piire.

Õpilase päev algab alati pooltunnise lugemisega. Igaüks võtab oma raamatu välja ja loeb vaikselt. Ei tee loetust kokkuvõtet, harva arutatakse loetu üle, harva tutvustab laps loetud raamatut teistele. Kodus peab iga algklassi õpilane lugema häälega 15 min ja vanem kirjutab siis allkirja miskisse kokku lepitud vormi.

Õpetaja peab arvestust oma pedagoogilise lugemuse üle, lugemissoovitus on igaks koolivaheajaks omal valikul (Klaudia nimetas seesugust viisi enesetäienduseks: lifelong learning). Raamatukogu on väike, madal, pungil esememüra, millega ollakse harjunud.

Õpiringid ja koostööaeg õpetajate vahel on nn tunniplaanis kokku lepitud. Koondutakse projektõppe tõttu, õppeainepõhiselt jm tõttu. Lugemisel on mitu eesmärki. Olla vaikselt, leida vastust küsimusele, mõtestada mõnd praktikat, meelt lahutada, avardada vaadet. Nagu ka sellisel meetodikareisil.

Lugemist soovitan küll igas võtmes. Lugemismaratoni Islandil (ei poolda, ehk ühe korra): iga klass arvestab kokku mitu lk nädal kokku lepitud perioodil lugesid. Sel õppeaatal tegin vastava

ettepaneku ka juhtkonnas, et lapsed loevad pärast 4. kl vähe. Protokollist läks läbi, et Toomas soovitas ka 9 raamatut vähemalt aastas. Igas klassis see siiski nii ei ole. Ma soovitan (üle rääkida II ja III ka).

Koostöö on paratamatus mitte tõmme (Toom jt). Mõelda on mõttekam kasu kui mugavuse peale. "Sa PEAD nägema OMA IDEID ja VÕIMALUSI avatud õpiruumis. "Me ei ürita 3-liitrilise pudeli sisse mahutada 5 liitrit"- kui küsisime, et kas tasemetöödeks saab ikka kõik vajalik ära õpetatud.

Koostööaeg audikas võtab lõviosa koostööajast, lubatud 10-15 min asemel. Islandil see õps lahkuub pärast 1. a, kui koostöine õppeviis ei sobi.

Koostöö sujub kui eesmärk (põhjus ja viis) on teada ja selge. Kas meie koostööl on innukas eesmärk? Koostöös tuleb lisaks sisule, viisile näha vaeva ka suhetega. Kas on klapp või mitte. Ja kui pole, tuleb palju võhma koostöö tulemusele lisaks välja käia. Koostöö on siis koostöö kui üksi on kehvem tulemus ja ressursi kuluks rohkem. Aga kui koostöö seda pole? Ja kui konfliktikartus mõjutab tulemust? Ja kui kogu tiim on kehv? Kui käiakse seltskonda nautimas koostöö nime all?

Mu meelest tiimitöö psühholoogia, meetodid, iseloom jm tuleks ühiselt ka läbi käia. Kannatust on kohati asjata palju. Mis on ootused koostööle? Kuidas mõõdame toimuma hakkavaid muutuseid? Mõju? Küsimusi on vastuseta, aga töö peaks juba suure hoo ja mõttega käima.

Kui mõni meie hulgast mulle mitu aastat räägib, et järgmine kord teen paremini ja siis oskan ennetada. Siis tuleb see järgmine kord ja ikka kordub sama jama. Kui koostöö olemus on ühiselt selgeks mõeldud, siis peaks koostöö mõte ja oskused käes olema ja võiks hakata sihiga tööle.

Meil oli vaid minu koostöise õppe loeng paar aastat tagasi. Sellest ei piisa. Kutsume mõne profima. Minu loeng ei vastanud eelnevatele küsimustele põhjalikult ja fookus oligi mujal. Arusaadav, sest siis polnud koostöist asja veel sihipäraselt katsetatud (sõna sobilik).

Uue juurutamine ja kasutusele võtt käib meie koolis nagu käsu korras, sita pealt (sitast saia ei saa). Ka töölehtede kaotamine, õpimapid jne. Igaüks peaks just kui ise end koolitama. Kui see oleks kooli sügav eesmärk ja tahe, siis ta koolitaks meeskonna välja. Mitte ei eelda, et küll toimib, viskan vette hakkab ujuma. Kui tagasilöögid tulevad, siis on õps süüdi. Kui õps ei tee mitte midagi (õpetaja X), siis ta ka ei eksi. Kui stend on tühi, siis ok, õps ei eksi.

21. sajandi oskuseid arvestades, üldpädesusi arvestades jm, on ainuõige koostöine õpetamine ja õppimine. Oleme nüüd näinud kolme kooli näidet Islandil (lisaks varem nähtule, internetiavarustele, loetule), näeme, et pealtnäha on see väga inspireeriv, õige. Sisu ja tulemuste hindamine, sotsiaalne mõõde on kultuuriti erinev. Eesmärk on erinev, meil Pisast lähtuv. Drill ja võrdlus ja tagaajamine. Islandil tšill, grill ja siis alles õppimine. Neil loovus ja koostöö, meil tulemused ja koostöö. Loovust võiks rohkem väärtustada.

Minu mõtte koostöisest õppest nagu varemgi olen rääkinud on, et üldine planeerimine algaks juunis ja augustis (sihid, eemärgid, metateemad, kellega lõimutakse, mida vajatakse on kirjas), augusti lõpus on juba täpsem planeerimine, kus sees juba tagasisidustus, meetodid, teavitust jne.

See ei tule käsu korras vaid see ongi loomulik viis õpet ja õpetust reguleerida. Mitte et sellel vaheajal mõelge kaks koostöist tundi. Esiteks peaks tulema see sisemisest vajadusest, mõistmisest (kui ei tule, tuleb seda nägema õpetada-õpetajat). Ja mitte üks kaks tundi koostöist vaid KOGU ÕPE. Mõelda läbi, mis takistab, mis ressursse on vaja. Let's do it!!!!!!!!!!!!!!

Klaudia: õnn on tähtsam kui jõuda ära õppida. Fun and happiness comes before. See, kes on kiirem ja jaksab rohkem õppida, see saadetakse mängima või niisama olema. Kodus õppida ei anta (inka sõnu ka mitte).

Koole ei võrrelda, kõik õpilased võetakse sinna kooli vastu kuhu nad soovivad minna. Õpetaja ei kahtle, et ta teeb head tööd. Lapsevanem ka ei kahtle. Puudub mure maine pärast, puudub mure paremuse poole liikumise pärast. Kõik koolid saavad sama summa raha, olenemata laste arvust.

600 õpilast, 49 õpetajat, 26 kontakttundi, 20-25 õpilast klassis (valdav, mida aga nägime olid grupitunnid, sageli on klass pooleks jaotatud: pooled õmbelmises, pooled kokkamises).

Õps pole koolis kui on koolivaheag 2 kuud suvel, munapäevade ajal, jõulude ajal jne. Õps täiendab end ise. Igaühel on vaikiv kokkulepe, et õpetaja loeb ja peab ise arvestust oma enesetäienduse üle, aga keegi seda ei kontrolli ega küsi. Iga õps saab 2000 eurot enesetäienduseks, millest pool maksab ametühingule. Tasudes ise oma arve ja siis saab raha tagasi.

Õpetajaamet pole popp, 20-st lõpetanud tudengist 2 läheb õpsiks. Madalad palgad. Kui midagi Islandil pakkuda (n programmeerimist), siis see peab olema kõigile võimaldatud, mitte näiteks vaid huvilistele.

600 lk õppekava, mis annab koolile väga suure paindlikkuse. Tunniplaanis tähtsal kohal loov- ja liikumisained: õmblus, tekstiil, ujumine, sport, laul, tants, kokkamine. Loov-ja koostööõppeainete üle väga uhked.

Lapsevanem igapäevast tagasisidet õpijõudluse kohta ei saa. Kaks korda aastas on nn intervjuud perega ja kaks korda õppeaastas raport (kirjalik tagasiside). Igapäevast tunnikirjeldust lapsevanem ei näe. Igal reedel saadetakse vanematele nädala plaan (lühike).

Nn projektõppeteemad ja nädalad on alati igal kooliastmel samad, korduvad aastast aastasse. Anna Kristin (Islandi ülikool): mitte kk, vaid see, mis seal sees tehakse, on mõjusam. Koostöö. Koostöö. Koostöö. Koostööine autonoomia. Keskkonnaga koos mängivad ühist rolli: töökorraldus, koolikultuur, õpilased. Keskkond üksi mägesid ei liiguta.

Pisa testi tulemustega ollakse kursis. Häbi pärast silmi maha ei lüüa. Tulemuste pärast muret ei tunta. Mõeldakse, aga samme redelil tõusmiseks "paaniliselt" ette ei võeta.

Meil pole kõik nii muretu nagu me räägime. Me igal aastal katsetame, muudame, teeme uuesti, mängime umber.

Kuidas valite tiime? Sarnase mõttemaailmaga inimesed "paneme" kokku. Läbirääkimiste teel. Direktor käib tundides. Analüüsitakse individuaalselt õpetajaga koos, mida edasi, kuidas parim areng tagada. Õps ei liigu "oma" klassiga järgmisse klassi vaid õpetajale valitakse see klass ja need tunnid, kus tema oskuseid kõige enam vajatakse. Teises koolis töötas üks tiim koos 2/3 aastat.

Tasemerühmad, avatud õpiruumi väga erinevates kohtades, näiteks osad on teises maja otsas. Tasemerühmad. Gruppe mängitakse umber iga viie nädala järel või vajaduspõhiselt. Iga nädal 2-3 tundi õuesõpet. Need ei toimu vaid siis, kui üle riigi keelatakse sel päeval õue minna õpilastel. Müra taseme üle poldud rõõmsad (õppesumin/tööd seinal).

Erivajadustega lastega sama süsteem. Märkamise-suunamine-abi leidmine/pakkumine. Assistent'il pole vastavat haridust. Assistent ei saa olla lapsevanem. Assistent saab näiteks olla tudeng.

Nägime õppetööd kus istuti laudade taga üksteise selja taga ja õpiti, nägime pesades õppimist, rühmas õppimist, ind õppimist.

Tunnijaotust arvestatakse planeerimise käigus. Õppevara on koolil internetis, kõigile ühesugune, õpetaja prindib sealt portsude kaupa välja.

Mariliis Limbak

Mis Islandil sealse koolielu juures kõige enam meelde jäi, mis üllatas või inspireeris?

See nimekiri saab siin olema väga pikk, sest oli erinevaid asju, mis meelde jäid ning samas ka üllatasid. Esimesena tooksin välja selle rahu, mis tundides enamasti valitses. Lapsed tegid oma tööd, tunde ei segatud ning õpetaja ei pidanud tegelema tunnikorra loomisega. Haudvaikus küll tundides ei valitsenud ning seda avatud õpiruumis nõuda ei saagi, aga sumin/häälekus oli seotud ka õppeülesannetega, mida lapsed parajasti tegema pidid. Vesteldes lastega siis nende jaoks on tavaline see, et õpetaja ei ole pidevalt juures ega pea tegevusi meelde tuletama. Üllatas mind see, et huviringe koolisiseselt ei ole – kui lapsed tahavad midagi ette võtma, siis peavad vanemad sellega tegelema. (Muidugi on loogiline see, et vanemate töö ongi oma lapse eest hoolitseda ja teda kasvatada, aga kuna meie koolis on siiski väga palju huviringe, siis tundus veider, et neid üldse pole).

Meelde jäi ka Melaskoli kiusamise ennetusprogramm – ülesehitus oli väga hea ning õpilastel oli kande ja vastutusrikas roll ning just see õpilaste kaasatus on äge ja sooviks, et ka meil hakkaks see sellisena toimima. Enamjaolt on kiusajateks ju õpilased ning selle vastutusega saaks ju hakata sammhaaval algallikat eemaldama. Mina olin vaimustatud.

Minu jaoks on kõlama jäänud ka see, et ühtegi last ei saadeta ära ja kõik võetakse vastu. Kõigile leitakse koht ning temaga tullakse toime. Siin aitab kindlasti see, et õpetajaid on klassis rohkem kui 1 ning tegelikkuses on ka klassides laste arv väiksem kui meil. Meie süsteemis oleks praegusel hetkel see raskendatud.

Üllatas see, et neil ei ole sellist Stuudiumi laadset keskkonda, kuhu kanda infot lapsevanematele. Tundub see praegu väga ulmeline – kas kõik lapsed on võimelised mäletama/rääkima koolis toimuvast? Oma laste kogemuse pealt ütlen, et ei ole.

Hraunvallaskolis oli äge see, kuidas õpetaja ei olnud keskne tegelane klassiruumis vaid sulandus klassi. Tunde küllastades ei saanudki kohe aru, kus on õpetaja.

Milline oli sinu isiklik eesmärk selle nädala jaoks ning kuidas õnnestus selle täitmine?

Eelkõige tahtsin ma näha, kuidas kasutatakse Islandi koolides aktiivõppetegevusi tundides. Ma ise teen seda väga tihti, oleks soovinud saada uusi ideid. Kahjuks pean tõdema, et see eesmärk jäi enamjaolt täitmata, sest soovitud ma väga ei näinud. (Välja arvatud nende igapäevane õuetund). Võibolla oleks see eesmärk täitunud, kui oleksime näinud tunde algusest-lõpuni.

Siiralt rõõmu pakub see, et ma sain väga palju ideid, mida teha õpilastega, kellel on hariduslik erivajadus või õpiraskus. Hea meel on tõdeda, et selles vallas sai eesmärk 100%-liselt täidetud. Nii meetodite kui ka nende käsitlemise osas.

Mis nädalast tervikuna kõige enam õpetas ja miks ehk siis mida õppisite? Millised on sinu järeldused õpetajana?

Kindlasti võtan ma oma igapäeva tööellu kaasa palju erinevaid ideid ja mõtteid, aga kõige enam tahan ma lasta end veidi vabaks ning seda selles mõttes, et alati ei pea kõik olema plaani järgi tehtud – just lõpetamise osas. Ma olen kuidagi väga kinni selles, et mis planeeritud, see peab tehtud saama. Muidugi ei ole ma selles vallas nagu kivi, aga samas veidi rohkem vabadust võiks nagu olla. Üldjoontes peab ikka õpitu olema piiritletud ning „vaba liblikana“ terve elu lennata siiski ei saa.

Palun kirjelda 3-4 olulisemat positiivset innovatsiooni või põnevat hariduslikku lähenemist, mis silma-kõrva jäid ehk mida võiks või saaks ka ise kasutusse võtta (aga ei pea muidugi võtma). Kas Islandil nähtu on mingil moel oluliselt erinev Eesti (sh meie) koolist, kui siis mis osas (pigem siis pedagoogilise poole, mitte olme jms osas, aga see küsimus ongi pigem esimese laiendus kui kitsendus või eraldiseisev)?

Siin tooksin välja selle, et kõikides koolides, kus käisime olid klassides kõrvaklapid, mis aitavad erivajadustega õpilasi. See on väga hea meetod, kuidas toetada õpilasi, kellel on raske keskenduda või keda lärm väga häirib. Tahaksin rakendada seda ka oma klassis ühe õpilase puhul. Loodetavasti on mul võimalik seda kasutada.

Mulle väga meeldis nende süsteem, kus lapsed peavad iga päev 15 minutit vanematele lugema ja vanemad võtavad selle eest vastutuse(kinnitavad allkirjaga). Samuti aitab see ülesanne lapse ja vanema suhet tugevdada, sest laps näeb, et vanem tegeleb temaga ja mõni laps armastaks seda lugemist just sellepärast, et see on aeg, mida vanem lapsega veedab. Elkkõige pean silmas vanemaid, kes töötavad ja leiavad lapsele vähe aega.

Väga meeldis ka nende klassidevaheline „Lugemismaraton“. Seda saan rakendada erinevalt – lennupõhiselt, aga samas ka oma klassi siseselt. Ideed saab üle kanda ka teistesse ainetesse/ülesantesse (nt arvutamine jne).

Islandil kordus kõikides koolides mõte – ilma vigu tegemata ei ole võimalik õppida. Jäi kohati ka mulje, et nad aeg-ajalt soovivadki, et lapsed vigu teeks.

Loovainete tunnid toimusid poole klassi kaupa – meeletult hea ja vinge lähenemine, sest õpetajal jagub kõigile aega ja tulemused kindlasti paremad. Kiiremate puhul said ise valida, mida teha, kui põhitöö on valmis. Kasutan ise ka juba ammu seda, tore näha, et ka teised seda teevad!

Hea oli näha, et ka nemad rõhutavad ja soovivad õpetajate vahelist koostööd, mis meie koolis on ka au sees.

Mis projekti tegevuste väliselt Islandil kõige sügavama mulje vms jättis?

Ma olen siiani vaimustatud Kuldse ringi ekskursionist. Andis mäletamist väärt kogemuse kogu eluks. Kui ma algselt arvasin, et ma ise enam Islandile ei satu, siis pärast seda ekskursionist olen vaimustatud sellest, mida nende loodus pakub. Tahan tulevikus kindlasti külastada teisi ekskursioniste (elkkõige on huvi vulkaanide vastu) ning kavatsen sinna tagasi minna.

Välja tahan tuua ka selle, et meie Kuldse ringi giid tundis ära meie keele, järelikult külastavad eestlased Islandit palju.

Meenub sulle lõpetuseks midagi iseloomulikku, naljakat, põnevat islandlaste või nende eluolu kohta, mida reisil nägid-kuulsid?

Tundub naljakas see, et kui islandlastel on palav, siis nad teevad akna lahti selle asemel, et kütet maha keerata.

Minu jaoks oli üllatus see, et Island tundus nii puhas riik ja Reykjaviki tänavad olid puhtad ning samuti ei näinud ma kodutuid. Ei tea kas neid on seal vähe või nad lihtsalt polnud selles piirkonnas.

Riin Jürgenson

Mis Islandil sealse koolielu juures kõige enam meelde jäi, mis üllatas või inspireeris?

Kõige suurem üllatus minu jaoks oli see, et ühtki õpilast ei jäeta klassikursust kordama. samuti ei saadeta kedagi ära. Leitakse võimalus, et erivajadusega laps saaks tavakoolis õppida. Kuna enamasti oli klassides kolm inimest, siis on see ka võimalik. Mind üllatas, et erivajadustega õpilasi oli nii palju. Nende toetamine käis vastavalt kooli võimalustele, kuid toetus oli alati olemas ja võimalused nende õpetamiseks loodud. Kasutatakse igat nurka.

Koolides valitses rahu tulemuste osas. Õpetajatel ei olnud hirmu, et ta ei jõua materjali läbida. Akadeemilised tulemused ja eksamid on neil tähtsad küll, aga ei ole meeletut survet neid ülihästi teha. Kui ei tee, siis pole ka midagi. Eks see annabki võimaluse õpilastel olla õnnelik ja õpetajatel rahulolev. Kuigi õpetajaamet ei ole seal väga au sees, nagu meilgi.

Mulle jäi meelde see, kuidas igas koolis rõhutati koostööd ja seda, et vigu võib teha, sest nendest õpitaksegi. See kehtis nii õpetajatele kui ka õpilastele. Õpetajaid toetatakse, kui neile tundub, et ei sobi sugugi see avatud õpiruum. Nad proovitakse enne sobima panna, kui neist loobutakse.

Huvitav oli see, et neil ei ole nii põhjalikku elektroonilist süsteemi nagu meil. Õpetaja ei kanna igapäevaselt tunde ja hinnanguid sisse. Reedeti pannakse üles plaan järgmiseks nädalaks. Eesmärged mingiks perioodiks oli ka vähem kui meil. Ehk siis selle võrra saabki õpilane jälle õnnelikum olla.

Õues käimine iga ilmaga ja ühes koolis õuetund. Meil on ka õuevahetund. Islandil aktsepteerivad seda kõik vanemad, mulle tundub, et Eestis mitte nii väga. Ei arvestata sellega, et laps õues käib ja sageli on puudu ilmastikule sobivad riided. Islandil käiakse iga ilmaga õues, kui see ei ole just riiklikul tasandil keelatud.

Hästi palju oli praktilist õpet- käsitöö, tants, ujumine jne. Ning enamasti olid klassid pooleks ja õpetaja tegeles ainult poole klassiga, mis andis võimalusi rohkem.

Huvitav oli minu jaoks see, et üks kool oli ookeani ääres ja lapsed vee juurde ei läinud. Ju siis on see nii sisse juurdunud.

Kõikides koolides kasutati õppematerjalide või õpilaste tööde näitamiseks seinu. Mõnikord oli nn seinamüra liiga palju, kuid samas jättis sellise sooja ja koduse mulje.

Ma olen töötanud 20 aastat koolis ja alati on pakutud õpilastele peale tunde erinevaid huviringe või trenne. Islandil seda ei tehta. Seal on pandud vastutus vanemale, mis on tegelikult ka õige, kuid mingeid ringe võiks siiski kool ka pakkuda.

Melaskoli kiusamisvastane programm meeldis väga. Eelkõige õpilaste kaasatuse ja ka nende suurema vastutuse andmise pärast.

Kuna ma päevast päeva oma klassis võitlen selle üle, et oleksid kaasas õppevahendid, siis mulle meeldis, kuidas ühes koolis ostis kool õpilastele kõik õppevahendid ja dressid ja koolikott.

Milline oli sinu isiklik eesmärk selle nädala jaoks ning kuidas õnnestus selle täitmine?

Eelkõige oli minu soov näha, kuidas tegeletakse erivajadustega lastega. Sain erinevaid ideid ja mõtteid.

Ma oleksin tahtnud näha ka pikemat tundi, kus on mõni erivajadusega õpilane. Praegu nägin ühte lühikest lõiku, kus oli rahulik iseseisev töö. Igas lennus oli kaks õpetajat ja abiõpetaja. Sain kinnitust, et ka nn raske klassis saab teha avatud õpiruumis tööd, kui on olemas ka abiline.

Ma oleksin tahtnud näha klassitundi, kus õpib mitu ATH õpilast ja õpiraskustega õpilast.

Mis nädalast tervikuna kõige enam õpetas ja miks ehk siis mida õppisite? Millised on sinu järelused õpetajana? Millised on sinu jaoks järelused ja sammud, mis su enda õppetöö tegevustega seonduvad, mis sai selles osas sulle selgemaks ja millised on uued sihid?

Kõike saab teha, kui on tahet ja tuge. Oluline ei ole mitte steriilne ümbruskond, vaid lapsesõbralikkus. Ma olen kindel, et Islandil õpetajad naeratavad rohkem, on rahulikumad ja ei põle nii kiiresti läbi. Ja see on nii, sest neil ei ole sellist survet ilmtingimata kõik asjad valmis saada ja ära teha. Järeldus- ka meil võiks asjadesse leebemalt suhtuda, siis oleks ka õpetajaks tahtjaid rohkem ja lapsed õnnelikumad.

Minu jaoks jäi ka kumama kõikides koolides, et enam-vähem ükskõik kui raske erivajadusega saab tavaklassis hakkama. Püüan seda positiivset suhtumist endaga kaasas kanda, kuigi ma ei ole kindel, kas Eestis see päris nii toimiks kui Islandil. Püüan saada mööda hirmudest, et ma ei suuda klassis korda tagada ja hoida ning teha rohkem töid pesades ja rühmatöid. Olen neid ka siiani teinud, kuid nähes seda, kuidas Islandil kõik nii hästi laabus, tahaks ise ka rohkem saavutada.

Ning päris ei nõustu ma lõpuni chill ja relax suhtumisega.

Palun kirjelda 3- 4 olulisemat innovatsiooni või põnevat hariduslikku lähenemist, mis silma-kõrva jäid ehk mida võiks või saaks ka ise kasutusele võtta. Kas Islandil nähtu on mingil

määral (moel) oluliselt erinev. Eesti (sh meie) koolist, kui siis mis osas (pigem pedagoogilise poole pealt)?

Eestis on perioodiks rohkem eesmärke, mida saavutada ja need peavad olema saavutatud. Islandil ei ole see primaarne. Kui ei saavutata, siis ei ole ka hullu.

Islandil ei suhtuta õppimisse nii konservatiivselt. Lapsed saavad olla vabamad. Tähelepanu pööratakse küll käitumisele, kuid valitakse oma võitlused. Nt mütside kandmine koolis või kapuutsid.

Mõned asjad, mis meelde jäid ja meeldisid:

Kõrvaklapid, mida said õpilased ise võtta, kui nad tahtsid vaikuses tööd teha iseseisva töö ajal. Üliäge mõte. Igapäevane lugemine koolipäeva alguses 30 minutit. Ma ei näe küll momendil, kust ma selle aja võtaksin, kuid mõte mulle meeldib.

Koduseid ülesandeid ei anta. Isegi mitte keeletundides. Kuid kohustus kodus lugeda on iga päev 15 minutit ja selle täitmise eest vastutab lapsevanem iganädalaselt allkirjaga. Eks siin mängib ka kindlasti rolli, kui aus on vanem, kuid mulle see mõte väga meeldib ja soovin selle kasutusele võtta.

Mulle meeldis klassidevaheline lugemisvõistluse mõte. Ma ise seda sellisel kujul ei kasutaks, vaid kohandaksin oma klassile ja mitte võistlusena vaid eesmärgina. Kuid ma sain mõtte.

Mulle meeldis see mõte, et kui laps saab oma töö varem valmis võib ta valida nt endale meelepärase mängu. Olen lasknud oma klassis värvida või rahulikult kohapeal tegeleda mõne muu asjaga. Mulle meeldiks samuti lasta neil mängida, kuid tõenäoliselt segab see siis teisi lapsi. Jälle üks koht mõtlemiseks, et kuidas saaks.

Kirjelda mõnda põnevat üllatusmomenti kohalikest koolielust, eluolust või reisist tervikuna? Meenub sulle midagi iseloomulikku, naljakat, põnevat islandlaste või nende eluolu kohta, mida reisis nägid- kuulsid?

Esimesel päeval linnas kõndides märkasin, et poodide ukсед on lahti. Kuna islandlased on väga sõbralikud, siis arvasin, et see on kuidagi sellega seotud. Tuuril käies rääkis aga giid, et võimaluste tõttu on nad väga laristavad ja selmet kuumust maha keerata, teevad nad ukse lahti. Seega sai mulle selgeks, miks külalistemaja tuba nii palav oli. Minu jaoks väga vastuvõetamatu suhtumine.

Samuti ei ole nii, et kõik islandlased inglise keelt räägivad. Paljud lihtsalt teevad seda. Kuigi mulje jääb, et kõik oskavad.

Üllatus esimestel päevadel oli, et linn on nii ilus ja puhas. Peatänaval on palju sigimist ja sagimist, poekesi, kohvikuid jne. Aga siis astud nn 3 sammu teelt kõrvale ja on pime ning räpane... Arvasin ka, et seal ei ole kodutuid ja kangi all alkoholi tarbijaid. Kuid kahjuks nägin ka need inimesed ära.

Koolis olid õpilased peavad sokkides või vahetusjalatsites, aga õpetajad...

Jalakäijaid oli vähe ja jalakäijatele mõeldud roheline tuli põles nii lühikest aega, et vaevu jõudis üle tee.

Mis projektitegevuste väliselt Islandil kõige sügavama mulje vms jättis?

Mäed. Võimsad erinevad mäed- lumised ja rohelised, mudased ja kivised jne

-----

Maia-Eliisi Tagamaa

Islandi reis ja tutvumine Islandi koolidega oli väga põnev. Üllatusmomente oli mitmeid. Vesteldes õpetajatega tuli välja, et kõige tähtsamal kohal Islandi koolielus on õpilane ja õpilase rõõmus meel. Sellest lähtutakse ka õpetamisel. Ka paistis, et õpilased olid rõõmsad ja rahulikud. Kui õpetaja ei jõua õppeaastaga läbi võtta õpikut, siis ei juhtu midagi. Jätkatakse järgmisel aastal. Mulle meeldis, et õpilased õppisid rahulikult ja ei olnud kiirustamist, et teemad läbi võtta. Kõlama jäi veel, et kõik on rahulikud ja võtavad n.ö vabalt.

Islandil ei jäeta kunagi õpilast klassikursust kordama, vaid mahajäämusel rakendatakse IÕK. Klassid jagatakse mõningates tundides pooleks (nt kunst ja käsitöö, robootika, muusika, kodundus) või lend jagatakse gruppideks (tublid, keskmised ja nõrgad). Grupid võivad muutuda peale testi tegemist. Klassi ees võib tundi anda ka mitu õpetajat. Õpetajad teevad avatud õpiruumis töötamiseks palju koostööd, koostöötunnid keset päeva (Sjalandsskolis).

Head koostööd saavad teha õpetajad, kes mõtlevad ühtemoodi. Koos töötavad õpetajad n.ö seisavad üksteise selja taga ja toetavad üksteist. Klassiruumide läheduses asuvad väikesed ruumid, rahunemise toad. Õpilased on liikumistunni ajal iga ilmaga õues. Sjalandsskoli õpilased saavad iga nädal ühe tunni jagu õuesõpet. Mõni kool ei tee õuesõpet, mõni lausa 3 tundi nädalas klassi kohta.

Mind üllatas veel, et õpilased võivad koolis kanda riietust, mida ise soovivad (nt dressid). Õpilastel võib tunni ajal olla peas müts või seljas jope, kanda müra vähendamiseks kõrvaklappe. Kõrvaklapid olid populaarsed kõikides külastatud koolides. Koolipäeva vältel õpilased mobiiltelefoni ei kasuta. Huviringe koolid ei paku. Tundides vesteldakse palju. Õpilasi innustatakse vigu tegema, sest vigadest õpitakse.

Huvitav oli, et koolid ei võrdle ennast teiste koolidega. Üllatas veel see, et õpilastelt nõuti vahetusjalanõusid, kuid õpetajad kandsid koolimaja peal saapaid. Õpilaste toiduvalikule pöörati palju tähelepanu, kuid õpetajate toas oli magusate jookide ja kommade automaat. Huvitav oli see, et õpilased vahetavad kohti iga nädal (Melaskoli) ja saavad nii iga nädal omale uue pinginaabri. See on hea mõte, mida ka oma klassis teeksin, et õpilased omavahel rohkem tutvuksid ning oleksid sallivamad teiste suhtes.

Huvitav oli ka kiusamisvastane TL- programm. Melaskolis oli 1.-4. klassi õpilaste ainuke kodune töö lugemine. Lugemisele pööratakse palju tähelepanu. Hommikud koolis algavad juturaamatu vaikse lugemisega. Igapäevast vaikset lugemist või ettelugemist teeksin heameelega ka oma klassis.

Minu eesmärk oli Islandi koole külastades näha, kuidas on korraldatud õpe avatud maastikul ning kuidas õpivad sellises keskkonnas erivajadustega õpilased. Avatud õppemaastikul õpetades on õpetajate koostöö väga oluline ning erivajadusega õpilase jaoks istus tunnis tema kõrval siiski tugiisik, kes õpilasega tegeles või teda tunnivälisel ajal saatis. Sain oma küsimustele vastused.

Sain ka kinnitust sellele, kui õpilane on rõõmus ja tunneb, et õppetöö on jõukohane, siis käib ta meelsasti koolis ja võtab teadmisi paremini vastu. Et õpilane oleks rõõmus ja võtaks meelsasti vastu uusi teadmisi, tuleb õpetada individuaalselt lähtudes, õpilast toetades, tehes diferentseeritud töid. Vestlen õpilastega tunnis palju ja kõikide arvamused on oluline. Suurt rõhku tuleb edasi asetada vestlusele ja arutlusele, sest osad õpilased on väga kinnised ja kardavad avaldada oma arvamust ning esineda, kuid tulevikus on suhtlemist ja koostöö tegemise oskust väga vaja. Ka rühmatööde ja paaritööde tegemine tunnis on oluline.

Projektiväliselt meeldis kõige enam reis koskede, laguuni ja geisrite juurde. Sõit Islandi maaliliste mägede vahel oli fantastiline. Huvitav oli kuulata islandlaste elust ja tegemistest. Näiteks ei ole islandlastel perekonnanime ja neile meeldib juua jooki, mida Eestis kutsutakse kaljaks. Ka pisike Reykjavik rõõmustas oma huvitava tänavapildiga.

Anna-Liisa Kirsch

Islandil veedetud perioodi jooksul saime näha lisaks kohalikule elule ja võrratult ilusale loodusele ning Islandile omasele ilmale kolme justkui sarnast kuid ometigi väga erinevat koolitüüpi /-korraldust. Antud reisile minnes tahtsin näha kogeda Islandi koolikorraldust, näha nende õpiruume, õpimeetodeid, avatud klassiruumid ja nendes töötamist.

Esimeses koolis (Melaskoli) olid tunded kahetised. Tolles koolis puudusid avatud õpiruumi võimalused juba kooli iseärasusi silmas pidades. Tolles koolis olid traditsioonilised klassiruumid ja õpilased istusid samuti suures osas traditsiooniliselt rivides paarikaupa üksteise selja taga näoga tahvli poole.

Tolles koolis ei anta kuni neljanda klassini koduseid töid, va lugemine, mis on minu arvates väga kiiduväärt ja annaks rakendada ka Eesti koolides. Meie juba suuresti teeme seda, kuid minu arvates võiks see süveneda veelgi rohkem. Nimelt lugemine, loetust arusaamine on kõige alus. Ja mulle tundus, et tolles koolis oli õhkkond vaba ja muretu, just laste poole pealt.

Kuna neile ei anta kodutöid, eeldatakse et kõik saab koolis ära õpitud. Nad ei õpeta õpilastele raamatut pähe, sellega ma olen vägagi päri, kuid lause, mis mulle kõrvu jäi, jättis mulle aga kahetise tunde: “ Kui õpilasel ei ole tuju, tahtmist õppida, tunnis kaasa töötada, siis ta võib minna mängima mängunurka.”

Ma seda oma silmaga ei näinud ja ausalt öeldes ei kujuta hästi ette ka. Kuidas õpetaja sellisel juhul garanteerib, et kõik mida ta on planeerinud, jõuab ka õpilasteni? Samuti, millal tekib piir? Mis hetkel nad ikkagi võivad pausi teha? Tunnis mõttepausi, sirutuspausi, algklassides ka mängupausi tegemine on väga teretulnud ja ise ma kasutan ka seda, aga ma ei ole kindel, et Klaudia päris seda oma lausega mõtles.

Igatahes mulle tolle kooli puhul meeldis see, et nad hindavad õpilaste lugemust ja alates esimesest klassist on neil ka lugemistunnid, lisaks kodulugemisele. Seda tegin ka mina oma klassiga, mul olid lugemistunnid. Samas tekib siinkohal kvaliteedi küsimus. Nemad ei kontrolli õpilaste lugemust, kuid niisama lehekülgede arvu pärast lugeda ei ole ka mõtet.

Vähemasti mina eeldan, et loetust tuleb ka aru saada, mitte lugeda lugemise pärast. Aga see on minu arvamus. Melaskolis oli algklassidel 1.-4. Klassini üks õpetaja, nagu ka meie koolis. Üks õpetaja käib õpilastega kaasas, kuid mina leian, et õpilastel ei peaks olema ainult üks õpetaja kellesse nad ära kiinduvad ja keda nad ainult kuulavad ning koridoris teretavad.

Mulle väga meeldis see kui kõik koolis olevad pedagoogid on tema õpetajad. Kõik õpetajad saavad olla õpilasele suunanäitajad, toetajad, mentorid. Arvan, et õpilased oleksid julgemad, loovamad, sõbralikumad ja tunneksid ennast koolis turvalisemalt, kui neil ei ole ainult üks õpetaja.

Õppetunnid võiksid toimuda lennupõhiselt või suuremas pildis hõlmata ka näiteks erinevaid vanuseklasse. Siinkohal tunneksid nii õpetajad kui ka õpilased üksteist paremini, teeksid rohkem koostööd ja seeläbi ehk oleks ka vähem kiusamist. See oleks muidugi ideaalis ilus pilt 😊.

Tolle kooli juures oli muidugi tore, et nende üheks eesmärgiks, ma ei julge öelda, et see üks peaeesmärkidest on – et õpilastel oleks mugav ja hea koolis olla. Usun, et see on kõikide meie eesmärgiks, kuid kui kaugemale sellega minna? Kust jookseb piir?

Usun, et õpetajad peaksid seadma mingisuguse raami kus õpilastel on hea/mugav/kindel tunne oma otsuseid teha. Nende kool ei sära PISA tulemustega, Eesti koolid selles osas aga saavad natukene rohkem särada. Mis on siis probleemiks? Liigne vabadus?!

Järgmisena käisime hoopis teistsuguse maailmavaatega koolides (Sjalandskoli ja “lava school”). Avatud õpiruumidega kooli ma ka Islandile minnes soovisin näha. Esimese kooli asukoht oli muidugi suurepärane. Millised vaated! Kes küll ei tahaks seal pedagoogina töötada ja õpilasena õppida? 😊

Sjalandskoli eesmärgiks oli, et õpilased oleksid oma õppimises avatud ja julgeksid teha vigu. Minu arvates annab see igale õpilasele indu ja jõudu juurde kui sulle pidevalt antakse mõista,

et sa võid teha vigu, sa pead tegema vigu, sest vigadest õpitakse ja sa ei pea kohe kõiki vastuseid teadma. Seda peaksid kõik pedagoogid oma õpilastele aeg-ajalt meelde tuletama.

Paraku on aga nii, et nõrgemad õpilased lihtsalt ei julge arvamust avaldada, sest nad kardavad eksida. Ja kus see hirm neil tuleb? Seda tuleb kohe õpilase juures märgata ja teda suunata.

Sealses koolis teevad 3-4 õpetajat omavahel tihedat koostööd (lendude kaupa). Nägime ka lennupõhist õpet, kus ühel alal oli kaks või kolm klassi koos 2-3 õpetajaga. Õpilased olid jaotatud gruppidesse.

Tavaliselt jaotuvad õpilased tolles koolis teadmiste alusel (nõrgemad, keskmised, tugevamad). Usun, et selline lähenemine aitab õpetajal jõuda rohkemate õpilasteni ja õpilased lõikavad ka sellisest korraldusest rohkem kasu. Me peaksime ka oma koolis seda kasutama (kui veel nii ei tehta?!). Seeläbi õpilased ja õpetajad teevad jälle rohkem koostööd, jagavad koormust ja annavad õpilastele rohkem tahetud tähelepanu.

Lava school-is oli aga üks õpetaja 1.-4. klassini sama lennuga, mis tagab õpilastele stabiilsust. Jah ja ei. Nagu ma juba ka ennist kirjutasin, arvan, et kokkuvõttes mõjub õpilastele paremini see, kui õpilastel õpetajad vahetuvad. Kõikide õpetajate poole saab ja julgetakse pöörduda, mis omakorda muudab õpilase avatumaks, suhtlusaltimaks.

Samuti oli nende avatud õpiruumidega koolis minu arvates liiga suur lärm. Ma ei tea millest see täpselt tingitud oli (ehituslik eripära?). Kuna minul tekivad väga kergelt migreenihood, siis mina ei saaks sellise müratasemega koolis õpetada. Kõikidel oli võimalus kasutada ka helisummutavaid kõrvaklappe, aga seda saab teha ka ainult individuaaltöö ajal. Seega üheks suureks miinuseks oli mulle koolis esinev müra (ka tundide ajal).

Meeldivaks üllatuseks oli lava schooli oma basseini! See andis koolile küll väga palju juurde ja nende õpilased saavad ujumistunde palju rohkem ja põhjalikumalt kui meie oma lastele pakkuda saame.

Tolle kooli juures meeldis mulle see, et õpilased käivad iga ilmaga õues! See on neile nii normaalne ja vanemad peavad ka seda normaalsuseks, mitte nagu meil Eestis. Loodan, et mõttelaad ajaga ikka muutub. Me ju ometigi liigume selles suunas!

Õuesõpet mainiti ka, aga kahjuks ei saanud ise seda näha. Mina olen ka kahe käega õues õppe poolt. Õpilased suudavad õppida igal pool ja usun, et kui õpilased saavad ka õpikeskkonda vahetada, siis see mõjub nende psüühikale ainult hästi.

Kooli tagasi naastes tahaksin juba nii palju teisiti teha kui ma seni olen teinud (lendudevaheline koostöö, lendude vahel õpilaste jagamine, õuesõpe jne) 😊Tahaksin kõike nähtut ja kogetut kasutada ja loodan, et õpetajad juba praegu kasutavad avatud õpiruume maksimaalselt ära ja teevad rohkem koostööd!

Islandil oli huvitav see, et ma arvasin, et kõik käivad kogu aeg vihmakeepide, -mantlite ja vihmavarjudega ringi, sest olgem ausad, neil kogu aeg sajab, aga ei. Minu meelest eristabki turistide kohalikest see, et turistid on need, kes käivad vihmamantlite ja vihmavarjudega.

Ahjaa, veelõhn jääb ka Islandit meenutades meelde. Ja unustada ei saa ka Golden Circle ekskursiooni. See on siiani väga eredalt meeles ja ilmaga vedas meil ka! Aitäh!